

Archeologisch bureau- en booronderzoek
aan de Pauwhoekstraat, basisschool de
Zeester in Meliskerke, gemeente Veere

Walcherse Archeologische Dienst

Colofon

Archeologisch bureau- en booronderzoek aan de Pauwhoekstraat, basisschool de Zeester in Meliskerke, gemeente Veere

Walcherse Archeologische Briefrapporten 3
WAD-Projectcode VEME_011_003

Auteur
B. Silkens

Afbeeldingen
WAD tenzij anders vermeld

Autorisatie—B.H.F.M. Meijlink

Uitgegeven door
Walcherse Archeologische Dienst
Postbus 70
4330 AB Middelburg
Tel: 0118-67 88 03
Fax: 0118-62 80 94
e-mail: b.meijlink@middelburg.nl

ISBN: 978-90-78877-34-9

Domburg, 2012

Omslag

De omgeving van Meliskerke op de bodemkaart van Bennema en Van der Meer. Bron: Zeeuws Archief.

© Walcherse Archeologische Dienst, februari 2012

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

De WAD aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Administratieve gegevens

Soort onderzoek:	Bureauonderzoek & Inventariserend Veldonderzoek met grondboringen
Provincie:	Zeeland
Gemeente:	Veere
Plaats:	Meliskerke
Toponiem:	basisschool de Zeester, Pauwhoekstraat
Centrumcoörd. onderzoeksgebied:	X: 24569 / Y: 393404
Oppervlakte onderzoeksgebied:	ca. 1850 m ²
Kaartblad:	48A
CIS-code. Archis II:	46149
Opdrachtgever:	Gemeente Veere mevr. C.J. van Belzen Postbus 1000 4357 ZV Domburg (0118) 555 444
Bevoegd gezag:	Gemeente Veere Namens deze: B.H.F.M. Meijlink Walcherse Archeologische Dienst (WAD) Postbus 6000 4330 LA Middelburg e-mail: b.meijlink@middelburg.nl
Beheer en plaats van documentatie:	Zeeuws Archeologisch Archief (ZAA) Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland (SCEZ) Postbus 49, 4330 AA Middelburg Beheerder: dhr. J.J.B. Kuipers Tel.: 0118-670870, fax: 0118-670880 e-mail: jjb.kuipers@scez.nl
Beheer en plaats van vondsten :	niet van toepassing
Complextype :	niet van toepassing
Autorisatie:	Drs. B.H.F.M. Meijlink Senior archeoloog WAD
ISBN-nummer	978-90-78877-34-9

1. Inleiding

1.1 Aanleiding voor het onderzoek

Aan de Pauwhoekstraat te Meliskerke bereidt de gemeente Veere de herontwikkeling van het terrein van de voormalige basisschool de Zeester voor. Over de precieze aard, omvang en diepte van de graafwerkzaamheden die hiermee gepaard gaan, zijn nog geen gegevens bekend.

De mogelijkheid bestaat dat eventuele archeologische en cultuurhistorische waarden door de inrichtings- en bouwwerkzaamheden aangetast zullen worden. Het werd daarom noodzakelijk geacht een gespecificeerd verwachtingsmodel op te stellen waarin de te verwachten archeologische waarden en de verstoringen uit het (recente) verleden in kaart worden gebracht. Dit model ligt aan de basis voor verdere besluitvorming.

Het Inventariserend Veldonderzoek met boringen werd op vraag van de gemeente Veere uitgevoerd op 05 en 06 april 2011 door drs. B. Silkens van de Walcherse Archeologische Dienst, in samenwerking dhr. J. Vogel. Voorafgaand werd een bureaustudie uitgevoerd door de WAD.

1.2 Ligging en gebruik

Het terrein van de voormalige basisschool de Zeester bevindt zich iets ten zuidwesten van de dorpskern van Meliskerke en wordt begrensd door de Smidsboard, de Pauwhoekstraat en de Sivertstraat. Op het terrein is momenteel nog bebouwing aanwezig, alsook een betegelde speelplaats.

Het onderzoeksgebied heeft een oppervlakte van ca. 1850 m² (fig. 1).

1.3 Doel van het onderzoek

Het inventariserend booronderzoek is uitgevoerd binnen het kader van het Walchers archeologiebeleid, zoals dat in het begin van 2006 is vastgesteld in de Nota Archeologische monumentenzorg Walcheren en in 2008 werd herzien. Uitgangspunt van het archeologiebeleid is het streven in het kader van de archeologische monumentenzorg naar een optimaal behoud en beheer van het archeologisch erfgoed. De doelstelling van het Walchers beleid is bijgevolg in eerste plaats het veiligstellen van archeologisch waardevolle vindplaatsen (behoud in situ).

Dit verkennend booronderzoek heeft tot doel een verwachtingsmodel op te stellen voor de aanwezigheid en de mate van conservering van archeologische waarden in het onderzoeksgebied. De resultaten van dit onderzoek en het verwachtingsmodel liggen aan de basis van de besluitvorming omtrent eventuele vervolgstappen binnen het archeologische onderzoeksproces, die voorafgaand aan of gelijktijdig met de voorgenomen bodemingrepen moeten worden genomen.

1.4 Werkwijze

Het hier gepresenteerde briefrapport focust op de resultaten van het uitgevoerde Bureau- en Inventariserend booronderzoek.

Tijdens het booronderzoek werden in totaal 4 boringen gezet, verspreid over het terrein (fig. 7). De boringen werden aan de hand van GPS ingemeten.

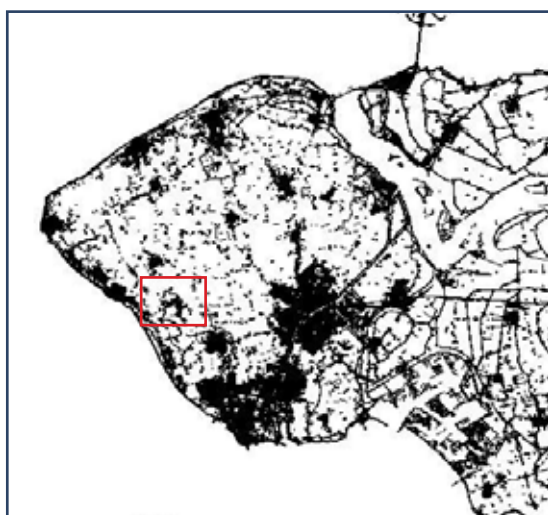
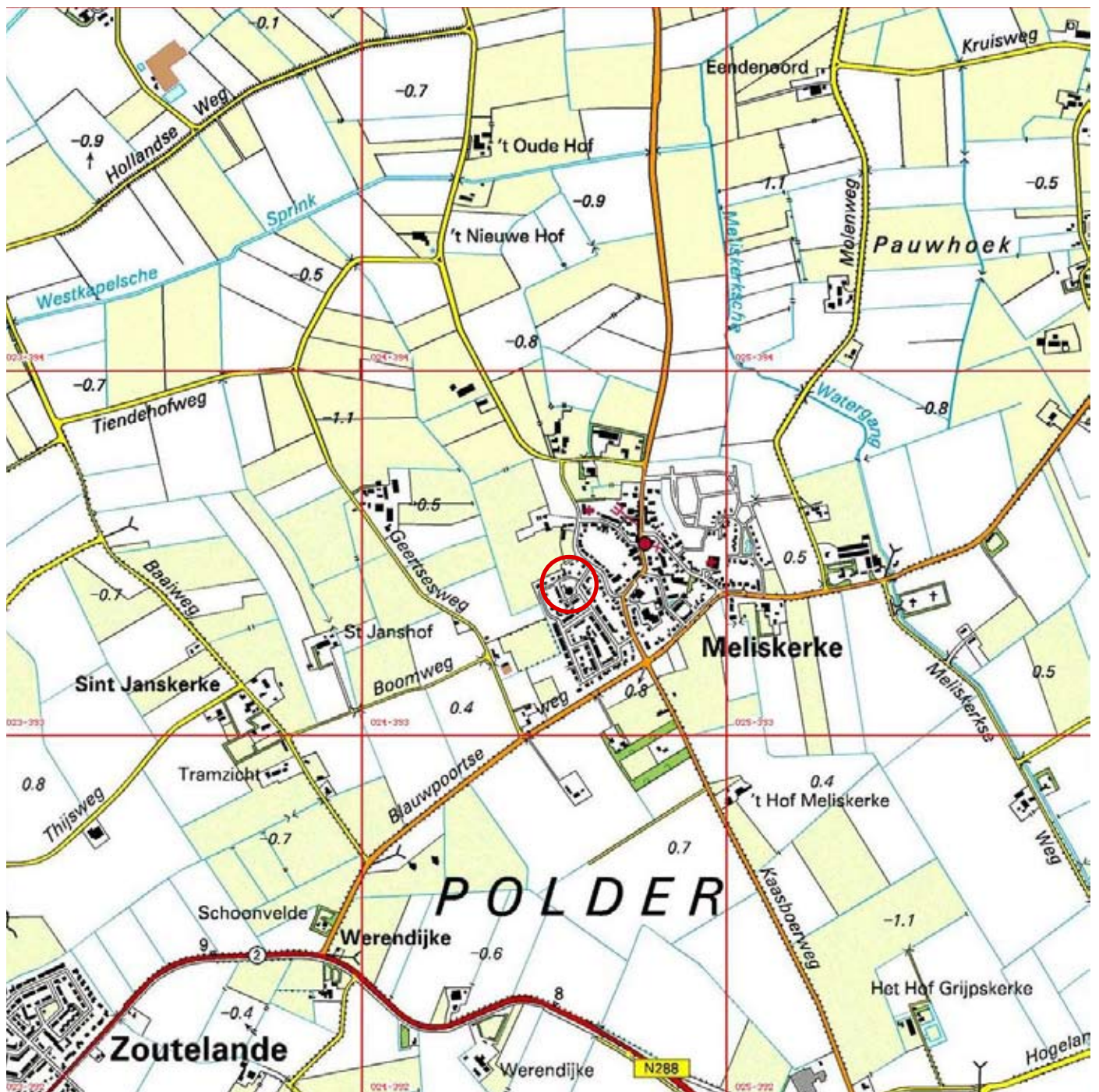

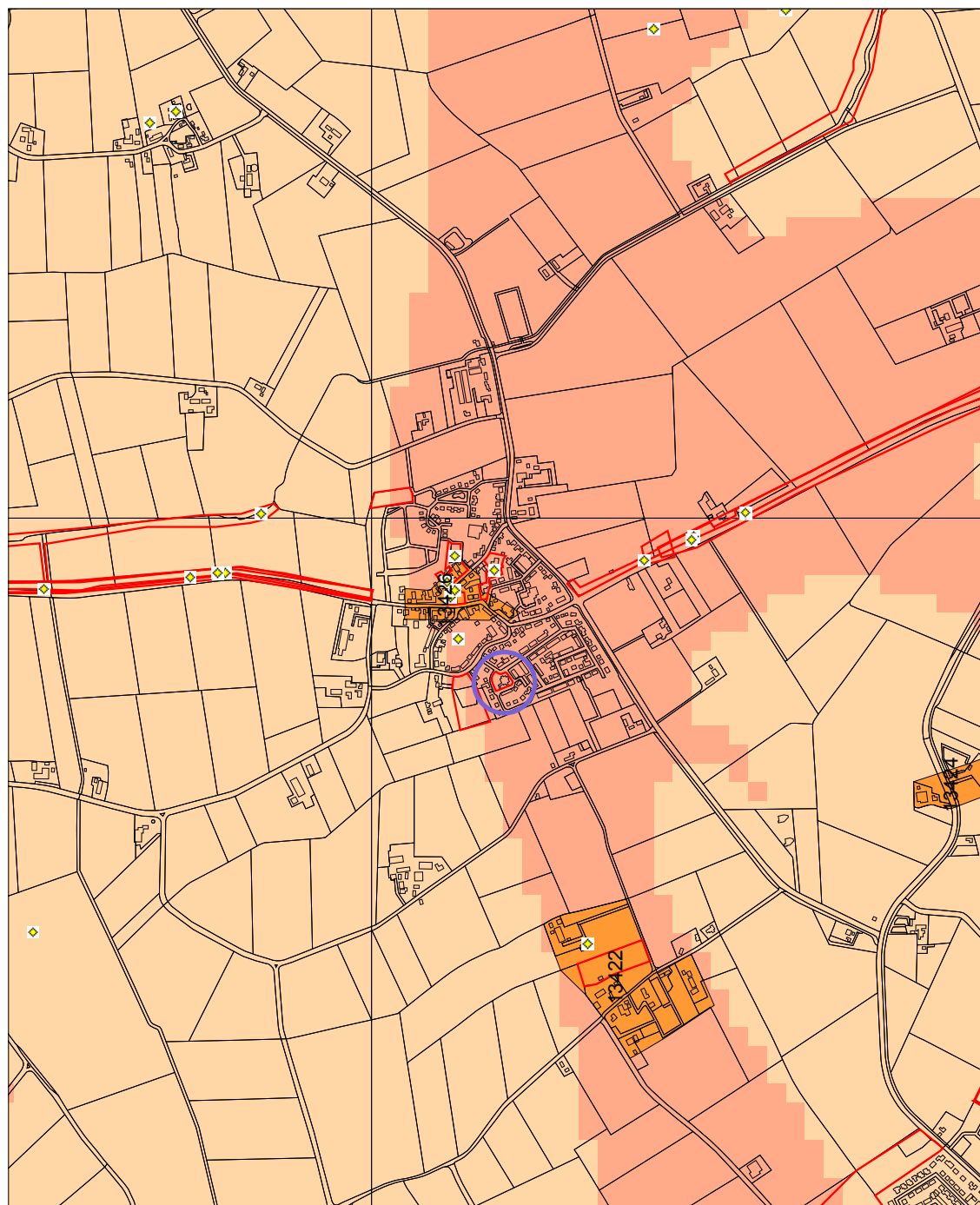
Fig. 1 Het plangebied de Zeester aan de Pauwhoekstraat en omgeving op de topografische kaart.
Het onderzoeksgebied staat rood omkaderd weergegeven.

VEME_011_003 Zeester

ARCHIS-gegevens

26353 / 394714

17-02-2012
Walcherse Archeologische Dienst

23174 / 392118

Legenda

- ◆ WAARNEMINGEN
- ONDERZOEKSMELDINGEN
- HUIZEN
- TOP10 ((c)TDN)
- MONUMENTEN**
 - archeologische waarde
 - hoge archeologische waarde
 - zeer hoge archeologische waarde
 - zeer hoge arch waarde, beschermd
- IKAW**
 - zeer lage trefkans
 - lage trefkans
 - middel hoge trefkans
 - hoge trefkans
 - lage trefkans (water)
 - middel hoge trefkans (water)
 - hoge trefkans (water)
 - water
 - niet gekarteerd

0 500 m

Archis2

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Cultuureel, Cultuur en
Recreatie

Fig. 2 Het onderzoeksgebied met gegevens uit het Archeologisch Informatiesysteem voor Nederland. Het onderzoeksgebied is blauw omcirkeld aangegeven. Bron: ARCHIS II, bewerking WAD.

2. Bureauonderzoek

2.2 Geologie en bodem

De bodemkaart van Bennema & van der Meer geeft aan dat het plangebied centraal op een brede oost-west georiënteerde kreekrug ligt (fig. 3). Dit is ook duidelijk zichtbaar op het Actueel Hoogtebestand Nederland (fig 5). Ook de dorpskern van Meliskerke is op deze rug gesticht. Algemeen kan gesteld worden dat bewoningssporen vanaf de Middeleeuwen zich op Walcheren voornamelijk op de top van deze hoger gelegen kreekruggen bevonden.

Stratigrafie	Diepte (-NAP)	Intact	Opmerkingen
Pleistoceen	ca. 25 m	ja	
Basisveen	?	ja	
Wormer	ca. 1,70 m	?	
Hollandveen	ca. 1,00 m	nee	geerodeerd door kreek
Kreek	ca. 0,20 m	nee	top vergraven bij bouw school

2.2 Bekende archeologische en historische waarden

Walcherse Archeologische Verwachtings- en beleidsadvieskaart

Deze kaarten zijn opgesteld op basis van ondermeer de gedetailleerde bodemkaart van Bennema en Van der Meer en geven een aanscherping van de *Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden* (IKAW) (fig. 2). Het plangebied is hier aangeduid als een zone met hoge archeologische verwachting. Hier geldt dat bij bodemingrepen dieper dan 40 cm met een oppervlaktemaat groter dan 500 m² voorafgaand archeologisch onderzoek moet plaatsvinden.

Historische kaarten & luchtfoto's

Tijdens het bureauonderzoek kon op basis van de projectie van de huidige topografie op *oude kaarten* worden vastgesteld dat er zich in het plangebied geen specifieke archeologisch interessante resten bevinden. Zowel op de kaart van Visscher-Roman, ca. 1680 als op deze van de gebroeders Hattinga, ca. 1750 bevindt het terrein zich in een open zone. Vermoedelijk gaat het om akkerland of weiland. Er zijn voor deze zone geen oudere kaarten beschikbaar, maar de kans is klein dat er in de Middeleeuwen wel bebouwing op het terrein aanwezig was. Op basis van het oude kaartmateriaal zouden zich in het plangebied eventueel nog resten van agrarische activiteiten aan de rand van het dorp kunnen bevinden. Gedacht kan worden aan perceelsafbakeningen, hooimijten, greppels, kleine structuren, etc...

Kaart	Periode	Indicator	Opmerkingen
Visscher-Roman	1655/1680	nee	
Hattinga	1750	nee	
Topografische kaart	1820	nee	
Bonnebladen	1910	nee	
Luchtfoto's	1944-heden	nee	

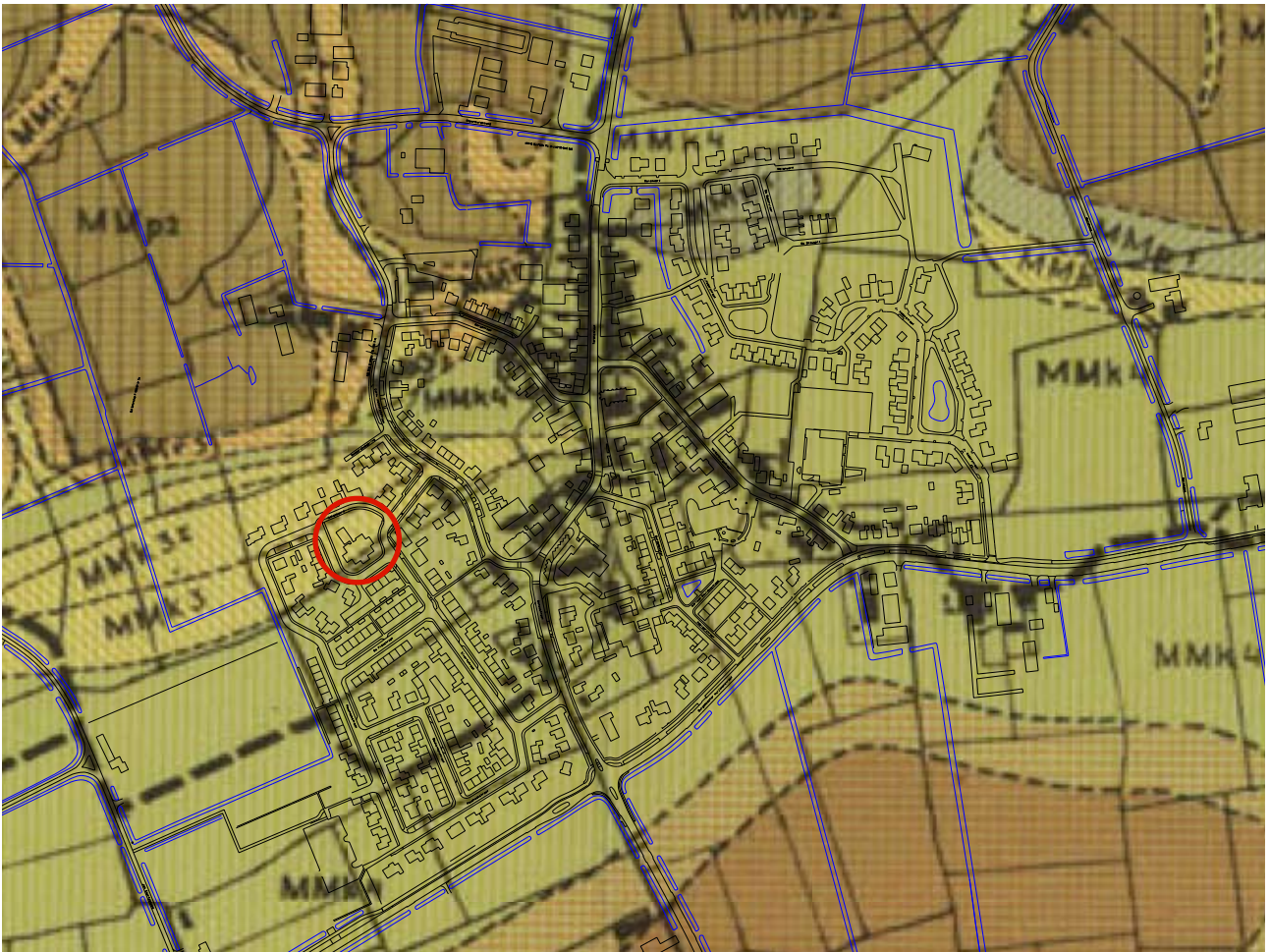

Fig. 3 Bodemkaart van Bennema & Van der Meer 1952; de lichtbruine en groene tinten geven kreekafzettingen weer, de donkerbruine en donkerbruine tinten kom- of poelafzettingen. Het onderzoeksgebied is rood omcirkeld weergegeven.
Bron: Zeeuws Archief, bewerking WAD

het Zeeuws Archief bevinden zich de *bouwtekeningen* van het schoolgebouw de Zeester (fig. 4). Deze dateren uit het einde van de jaren '70-begin jaren '80 van de vorige eeuw. Op de plannen is duidelijk te zien dat de school gefundeerd is op een heipalenplan met gemiddeld grid van ca. 5m met tussenafstand 3m (heipalen van minimaal 7m lang, 35x40cm bovenaan en ca. 15cm onderaan). Over het hele gebouw werd een kruipruimte aangelegd van ca. 65-95 cm diep. In 1980 werd aan de noordwestelijke zijde van het hoofdgebouw een kleine houten aanbouw gezet op funderingspoeren, ca. 80cm diep.

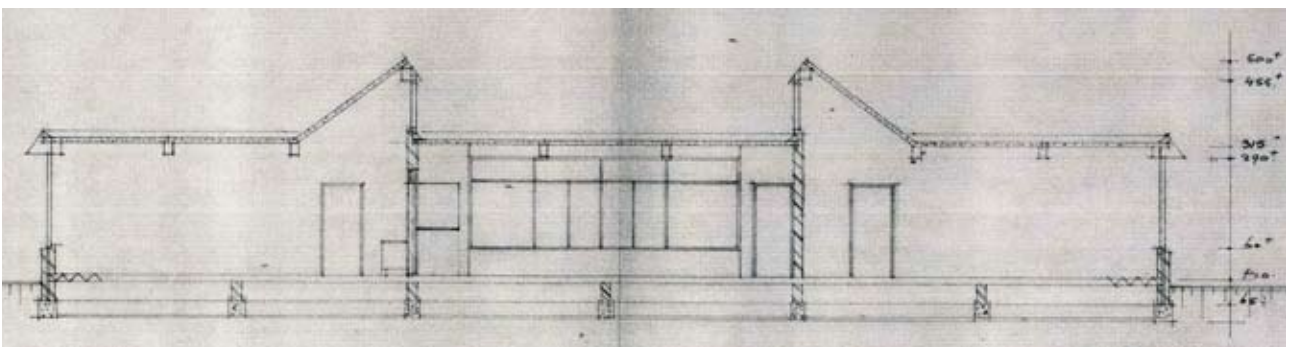

Fig. 4 Bouwtekening uit Zeeuws Archief. Voor de bouw werd een bouwput van ca. 90 cm diep uitgegraven. Bron: Zeeuws Archief

Fig. 5 Het onderzoeksgebied (rood omcirkeld), geprojecteerd op het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN). De hooggelegen gebieden zijn rood/geel/groene tinten weergegeven; de laaggelegen gebieden blauw. Bron: www.AHN.nl

Fig. 6 Het onderzoeksgebied op een luchtfoto uit 2009. Het onderzoeksgebied is groen aangeduid. Bron: Nedbrowser Veere

3. Resultaten veldonderzoek

Tijdens het verkennend veldonderzoek werden in totaal werden 4 boringen gezet, verspreid over het terrein. De aanwezigheid van de bebouwing, alsook de verhardingen rond het gebouw en ter hoogte van de speelplaats maakten het vrijwel onmogelijk het hele terrein systematisch in kaart te brengen. Er kon enkel geboord worden in enkele kleine perken rond het gebouw. De boringen leverden echter wel een goed beeld op van de bodem in de onmiddellijke omgeving van het schoolgebouw. Het bodemprofiel ter hoogte van de speelplaats bleef onbekend.

Algemeen kon worden vastgesteld dat de bovenste 80cm van het terrein verstoord zijn (baksteenpuin, piepschuim, afval,...). Daaronder werden onverstoorde kreekafzettingen gevonden. De boringen werden doorgezet tot ca. 180cm onder maaiveld. De onderkant van de kreekafzettingen werd nergens bereikt.

Afgaande op de bouwtekeningen uit het Zeeuws Archief lijkt het erop dat er bij de bouw van de school eind jaren '70-begin jaren '80 van de vorige eeuw een brede bouwput is uitgegraven tot minsten 80 a 90 cm diepte. Dit is zeker het geval voor de hele zone rond het hoofdgebouw van de school en naar alle waarschijnlijkheid de latere houten aanbouw. Voor de zone van de speelplaats is het niet zeker of de bodem hier ontgraven is. Wel bevinden er zich hier enkele zandbakken die tot in de top van de kreek zijn uitgegraven.

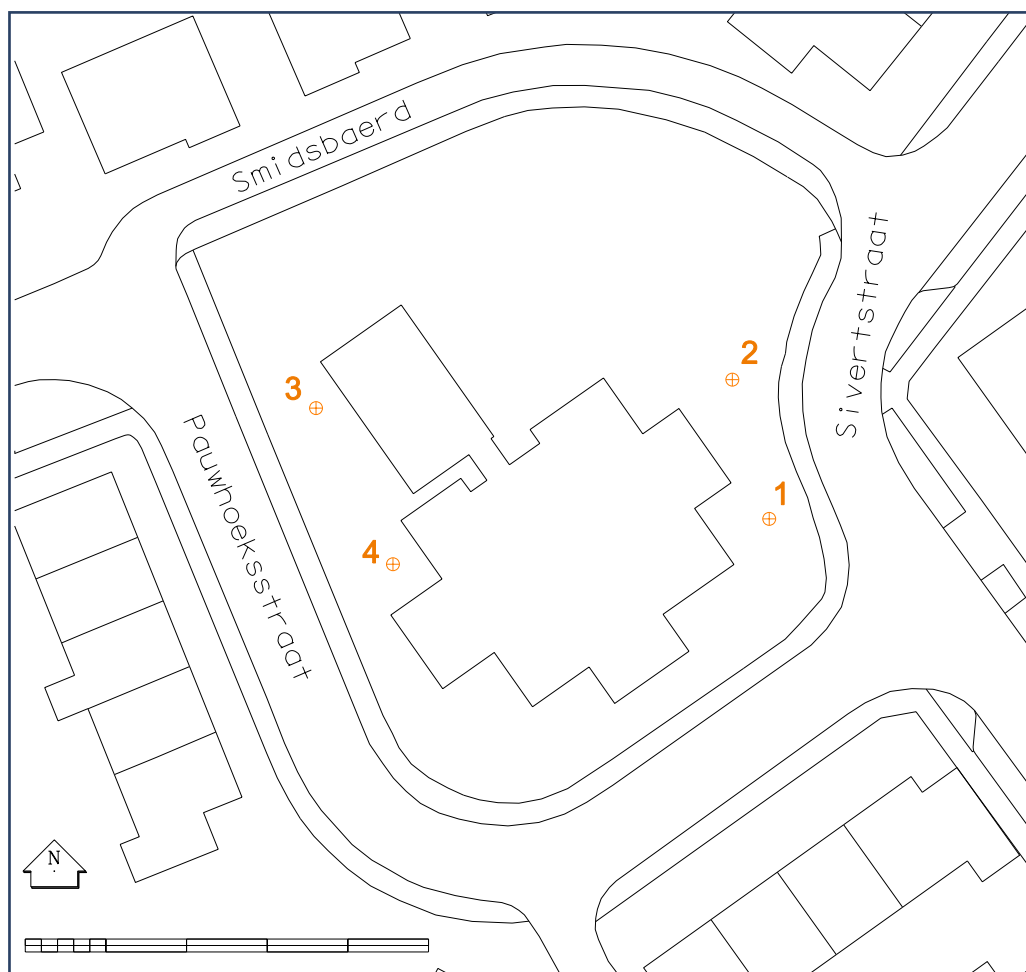

Fig. 7 Het onderzoeksgebied met de boorpunten (rood).

4. Conclusies en advies

4.1 Conclusies

Uit het onderzoek is gebleken dat de kans op het aantreffen van archeologische resten op het terrein erg klein is. Het oude kaartmateriaal laat geen bebouwing zien in deze zone. Bovendien is de top van de kreek over zeker twee derde van terrein vergraven bij de bouw van de school eind jaren '70, begin jaren '80 van de vorige eeuw. Eventuele archeologische resten ter hoogte van de speelplaats zullen slechts fragmentarisch bewaard zijn gebleven door de aanleg van enkele zandbakken en toestellen. Op een dieper niveau bevinden zich geen archeologische resten meer. De diepe erosieve werking van de voormalige kreek zal mogelijke resten uit IJzertijd of Romeinse Tijd hebben weggespoeld.

4.2 Advies

Concluderend kan worden gesteld dat er zich binnen het plangebied geen behoudenswaardige archeologische resten bevinden. De WAD beveelt daarom dan ook **geen archeologisch vervolgonderzoek** aan op de locatie.

Mochten er tijdens de werken onverhoopt toch nog archeologische vondsten en/of sporen worden aangetroffen, moet contact opgenomen worden met de Walcherse Archeologische Dienst (B.Silkens 06-50850164 / B. Meijlink 06-52552925).

Literatuur

BENNEMA J. & VAN DER MEER K., 1952. *De Bodemkartering van Nederland. Deel 12, Walcheren*. Wageningen, Stichting voor Bodemkartering.

BERENDSEN H.J.A., 2000. *Landschappelijk Nederland*. Assen.

CRUCQ P., 1997. *Walcheren 1943-1944. Fotoverkenning & bombardementen. 'Alone above all'*. Goes.

Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), Versie 3.1., 2006. Zoetermeer, College voor de Archeologische kwaliteit.

MULDER F.J., 2003. *De ondergrond van Nederland*. Houten/Groningen, Wolters-Noordhoff bv.

Topografische kaarten en plattegronden van de Hattinga's 1724-1755, Map 10, Kaarten van Walcheren, 1:12.000

VAN RUMMELEN F.F.F.E., 1997. *Toelichting bij de Geologische kaart van Nederland: 1:50.000. Blad Walcheren*. Tweede druk, Haarlem, Rijks Geologische Dienst.

VOS, P.C. & R.M. VAN HEERINGEN, 1997. Holocene geology and occupation history of the Province of Zeeland (SW Netherlands). In: FISHER M.M. (ed.). *Mededelingen Nederlands Instituut voor Toegepaste Geowetenschappen TNO, Nr. 59. Holocene evolution of Zeeland (SW Netherlands)*. Nederlands Instituut voor Toegepaste Geowetenschappen TNO, Haarlem.

BIJLAGE I - boorstaten

Zs1	Zand zwak siltig	XXX	onbekend
Zs2	Zand matig siltig	BV	bouwvoor
Zs3	Zand sterk siltig	kreek	kreekvulling
Kz1	Klei zwak zandig	moer	gemoerneerd
Kz2	Klei matig zandig	HOLV	Hollandveen
Kz3	Klei sterk zandig	HOLVAAR	Veraard Hollandveen
Ks1	Klei zwak siltig	BASV	Basisveen
Ks2	Klei matig siltig	WORM	Laagpakket van Wormer
Ks3	Klei sterk siltig	PLEI	Pleistoceen dekzand
V	Veen	REC	Recente verstoring
		WALC	Laagpakket van Walcheren
gr	grijs	l	licht
br	bruin	d	donker
bl	blauw		
zw	zwart	plt	plantenresten
ge	geel	Fe	ijzer
gro	groen	h	humus
or	oranje		
wi	wit		

BO-01

X: 24586,69 Y: 393398,52 Z: 0,80 m NAP

<i>Boven</i>	<i>Onder</i>	<i>Lithologie</i>	<i>Stratigrafie</i>	<i>Opmerkingen</i>
0	10	Kz3	BV	dbr; h3; plt3
10	75	Kz2	REC	dbrgr; plt2; bst; kleiiger; rommelig; afval
75	180	Kz4	WALC	lbrgr; Fe3; zavelig; wordt kleiiger onderaan

BO-02

X: 24583,83 Y: 393409,31 Z: 0,80 m NAP

<i>Boven</i>	<i>Onder</i>	<i>Lithologie</i>	<i>Stratigrafie</i>	<i>Opmerkingen</i>
0	10	Kz3	BV	dbr; plt3
10	50	Zs1	REC	gr; s; opgebracht zand; piepschuim
50	80	Kz2	REC	dbr; s; bst; piepschuim; mortel; plastic
80	180	Kz4	WALC	lgrbr; kreekafzetting; Fe3; kleiiger onderaan

BO-03

X: 24551,57

Y: 393407,11

Z: 0,80 m NAP

<i>Boven</i>	<i>Onder</i>	<i>Lithologie</i>	<i>Stratigrafie</i>	<i>Opmerkingen</i>
0	50	Zs1	REC	gebr; s
50	70	Kz2	REC	dbr; s; taaie klei; bst; beetje vuil
70	80	Kz1	REC	grbr; s; verspoeld? (overgang kreek); bst
80	180	Kz2	WALC	lgrbr; kreekafzetting; Fe3

BO-04

X: 24557,53

Y: 393395,01

Z: 0,60 m NAP

<i>Boven</i>	<i>Onder</i>	<i>Lithologie</i>	<i>Stratigrafie</i>	<i>Opmerkingen</i>
0	10	Kz2	BV	dbr; s
10	20	Kz2	REC	brgr; s; rommelig
20	80	Kz2	REC	dbr; s taai
80	150	Kz2	WALC	brgr; kreekafzetting; taaie klei; Fe3

